

Eksamensoppgave

BA Grafikk og tegning, medium- og materialbasert kunst

Nina Marika Kraft
KUNSTHØGSKOLEN I OSLO Våren 2022

Introduksjon

I bachelorteksten vil jeg først si noen ord om tegning, som et verktøy, og hvordan jeg relaterer meg til emnet. Så vil jeg trekke frem ulike redskap jeg har undersøkt gjennom studietiden. I løpet av denne perioden har tegnestilen min tatt nye retninger, og gjennom å presentere avgangsprosjektene vil jeg reflektere rundt min egen utviklingsprosess og veien til eget uttrykk. Ettersom jeg har en bakgrunn som illustratør, ønsker jeg også å drøfte illustrasjon som en kunstart, da dette er et viktig tema for å forstå mitt utgangspunkt og min praksis. Til sist konkluderes og oppsummeres teksten med noen tanker rundt hva jeg har oppdaget så langt.

Hoveddel

Tegningens vesen

Tegning er den mest primære kunstneriske uttrykksformen vi mennesker har, og er også opprinnelsen til alle andre teknikker og materialer. På Kunsthøgskolen har vi noen enestående og fantastiske verksted, hvor bare fantasien setter grenser for hva det er mulig å skape. Men vi har dessverre ikke et eget tegnerom, eller en konkret fellesarena for oss som tegner.

Å tegne og gjengi noe fra virkeligheten innebærer å se – å observere noe på en skarp og grundig måte. Kommer man nærmere motivet, dukker det opp ting man ikke har lagt merke til tidligere. Når man har opparbeidet kunnskap og informasjon, og oppøvet evnen til å gjengi motiver fra hukommelsen, har man i grunn uendelige muligheter. Med tegningen kan jeg studere ting i detalj og bygge et visuelt indre bibliotek, for så å manipulere informasjonen å designe mine egne verdener. Ved å tegne fra fantasien kan man skape noe som et kamera ikke kan fange.

Hva jeg snakker om når jeg snakker om tegning

Å skulle skrive om tegning, blir å skrive litt om meg selv. Tegningen er forankret som en viktig del av personligheten og identiteten min. Jeg har aldri vært en spesielt kreativ eller ekspressiv person, men jeg elsker å være i bakgrunnen og observere omverdenen. For meg ligger magien i selve prosessen, når man tegner så blir man i ett med streken. Det kan være en mediterende tilværelse, en virkelighetsflukt, og et sted hvor jeg får teste meg selv.

Jeg har fundert på hvordan tegning kunne være et verktøy, for tenking og problemløsning, og et nyttig redskap i undervisning. Og om hvordan tegning kunne vært inkorporert mer i dagens undervisningssystem, i grunnskolen, og også senere i livet.

Materialet & redskaper

For meg er det tegningens enkelhet og tilgjengelighet som appellerer, at det er en teknikk som har en direkte innflytelse på det jeg skaper. Dette gir en følelse av frihet, og ved å holde teknikken enkel, kunne jeg fokusere på utførelsen av streken.

I løpet av studietiden har jeg eksperimentert med ulike tegneredskaper og uttrykk.

Etter å ha testet grafiske trykkemetoder, begynte jeg å tegne med kalligrafipensel, maling, tusj, blekk, blyant, kull, kulepenn, pennesplitt og fyllepenn. Gjennom nye materialer og tegneredskaper, ga jeg meg selv utfordringer samtidig som jeg hadde satt en begrensning. For min utvikling var dette et valg som gjorde meg mest komfortabel og produktiv.

Når man har tilvendt seg type tegneredskap og hvordan den oppfører seg i møte med typen overflate og papir, tar man hensyn til de ørsmå nyansene i redskapets presisjonsnivåer. Valg av penn er i stor grad med på å forme karakteren i bildet. Og kombinasjonene mellom papir og penn; underveis har jeg funnet ut hva som fungerer. Tegner jeg med pensel, er papir med en ru overflate best. Til tegning med en pennesplitt, er fint, glatt og solid papir det praktiske valget.

Verkene i avgangsprosjektet

De to arbeidene jeg vil presentere er to former for vendepunkt for min utvikling gjennom studiet. Begge prosjekter er laget innenfor papirets rammer, og tegnet med penn. Fra små sider fra skisseboka til den andre enden av skalaen. Arbeidene kan illustrere to sider av samme sak, samtidig som de kan være to motsetninger. De kan også visualisere to sider av meg selv. I det ene verket er det tegninger av noe som kan være drømmebilder, mens formen i det andre verket er noe mer marerittaktig. På hver sin måte er de også overlevelsesstrategier gjennom utfordrende perioder. Ved å vise de to arbeidene ved siden av hverandre, håper jeg på å skape en slags likevekt. Hva slags verdener eller «illusjoner» kunne jeg skape med en penn og egen fabuleringsevne?

De små: En høyttenkning

Verket består av eldre og nye tegninger laget på ark fra en skissebok i A6-format. De første tegningene ble til i en periode hvor jeg gradvis begynte å utvikle et nytt stiluttrykk i form av krysskraving. Motivene har oppstått gjennom å tegne prikker, hvor jeg finner komposisjoner og idéer underveis. Nye problemer og nye løsninger oppstår. Ut fra denne framgangsmåten er tegningene som en høyttenkningsprosess. Med en spiral-skissebokas funksjon kunne jeg forholde meg til én side av gangen, og siden den var i en liten og praktisk størrelse kunne jeg tegne på den overalt. Etter hvert hadde jeg laget 60 sider med tegninger, og prosessen var nesten avhengighetsdannende.

Ved å la tegningene med sitt visuelle uttrykk stå som de er, ønsker jeg å gi de en verdi, og å inkludere andre inn i et mikrounivers. Tegningenes format, gir de en slags intimitet og et personlig preg. Selv om tegningene i noen grad er intuitive, forestiller de en verden med et tema, og en motivkrets. Ved å tegne ett bilde av gangen, endte noen av tegningene som sekvensielle narrativer eller korte tegneserier. Verdenen kan likne noe apokalyptisk og øde, ordløse landskaper og forsteinede og gjengrodde motiver. Planter som vokser og overtar, naturen og livssykluser, forhistoriske dyr og framtidsvisjoner. Gjennom landskaper følger vi noe som likner en ouroboros eller Midtgardsorm, et symbol på uendelighet, evig gjenkomst eller «enden er begynnelsen».

Arbeidet kan også minne om Bjørn Bjarre's tolkning av *Solaris*, hvilket Bjarre selv beskriver: *“Some of these early sketches developed into more elaborate drawings when I realized I could make the illusion of a bigger space in a smaller, intimate format. In addition, I feel the small format is a truer reflection of the best side of who I am: a little modest and introverted.”*

Den store: Et primalskrik

Til stadighet fikk jeg høre at de små tegningene burde skaleres opp til noe svært, som dekker en hel vegg. Hvordan ville da tegningen og rommet oppleves? Argumentet var at man ikke kan forutse hvordan et stort verk vil oppleves før man ser det i virkeligheten. Hvis jeg skulle tegne noe stort, måtte størrelsen ha en funksjon og en betydning for motivet, og ikke minst for meg selv.

Verket består av 9 stk. ark i A1-format, som sammensatt måler 178 cm x 252 cm.

Komposisjonen forestiller en tegning av en skapning; en ulv eller et monster som står i flammer, og er utført med sorte finelinere.

Tegningen er en visualisering av et sinne som har vært innestengt over tid. Noe som ulmer i bakgrunnen; en udefinerbar følelse. I flere år har jeg merket at den ligger der. Hvem er jeg sint på? Til dels meg selv, som har strekker meg så langt for å gjøre andre fornøyde, at jeg ender opp i selvutslettelse. Jeg har forsøkt å bruke denne følelsen og engasjementet til noe fornuftig. Til å være en rolig jente, har jeg måtte tørre å gjøre noe vågalt, å slippe en mørk side av meg selv ut i dagens lys. Å lage et stort «monster» opplevdes som frigjørende, og ved å arbeide stort, ga jeg meg en ny utfordring.

Samtidig er det noe som har oppstått fra egoet mitt. Det ment som et *overraskelsesmoment*, hvor jeg var nysgjerrig på hvordan folk ville reagere. Jeg tenkte det ville være spennende og gøy, en form galgenhumor. Å tilføre noe uventet - et ekstremt og forseggjort ytterpunkt. Dette har vært en idé over lang tid, og pandemiens kaotiske omstendigheter ble et perfekt tidspunkt å produsere det. På en måte ble det et forsøk på å tegne meg ut av «apokalypsen».

Det har også blitt en kraftdemonstrasjon, et personlig og djervt statement; «Jeg tegner ikke for å være hyggelig!» Verkets skala gjør at den er vanskelig å ikke legge merke til, det er en stille brøler; «*a Drawing in the Anti-expanded field*». Men jeg ønsker ikke å snakke på vegne av noen andre enn meg selv, og jeg har laget skapningen på min måte. Som kunstner ønsker jeg å stille spørsmål ved studieopplegget ved Kunsthøgskolen og hvordan det kunne vært gjort annerledes. Jeg tenker at tegning som metode har en egenverdi og er verdt like mye som andre teknikker, og at det burde være rom for alle.

Ulver er ladet med symbolikk og klisjéer, fra eventyr, og religioner. I norrøn mytologi har vi Fenrisulven, som sliter seg løs under Ragnarok. Ulven er også et hybrid, eller en *kimære*; et fabelvesen fra gresk mytologi sammensatt av ulike deler. Motivet trekker også tydelige assosiasjoner til animasjonsfilmen *Mononoke Hime* (1997) regissert av Hayao Miyazaki. Jeg ville at verket skulle gjenspeile min egen tid, og de tingene som har inspirert meg til å tegne. Bevisst har jeg tatt et valg om å basere og legge vekt på å anvende inspirasjonskilder som populærkultur og japansk animasjonsfilm, ettersom jeg anser animasjon og tegneserier som kunstformer. På dette grunnlaget tror jeg personer fra min egen generasjon som har en utvidet forståelse av referansene vil få mer ut av verket.

Prosjektet ble ferdigstilt til fjorårets avgangseksamen, men er fortsatt utfordrende å skulle snakke om, antageligvis siden jeg fortsatt står midt i det og ikke kan betrakte fra avstand. Men i en dyster tid med verden i krig, skammer jeg meg over å skulle bringe enda mer kaos og mørke til andre. Hva slags funksjon har den i dag i forhold til i fjor? På en måte har den blitt mer relevant, da den nærmest er en metafor på raseri og krig.

Arbeidet er skisset med røde blyanter for å kunne navigere valørene mens jeg tegnet. I starten ble hvert ark tegnet for seg, en opprinnelig tanke var at hvert ark kunne stå alene, og utfallet noe overlatt til improvisasjonen. Etter hvert har jeg tegnet «monsteret» på stuegulvet for å se

helheten. Å tegne i stort format bestående av deler gjorde at arbeidet ble portabelt. Skulle noe gå galt underveis, kunne delene byttes ut. Flexibiliteten i å kunne flytte arbeidet til nye steder, fungerte veldig godt for meg. Det å tegne forskjellige steder tilfører dynamikk og nye innfallsvinkler til prosessen.

På kloss hold består tegningene av forsiktige og nitidige linjer. Ved å holde motivet noe udefinert og tilslørt, fikk skapningen en ubestemmelig form. De røde undertegningene refererer også til en teknikk innen illustrasjon; hvor tegningen skannes og de røde strekene fjernes for å spare tid.

I grenseland til illustrasjon

I denne sammenhengen er illustrasjon et tema som burde drøftes nærmere.

Forenklet kan en si at jeg illustrerer min egen fantasiverden. Prosjektene har en illustrativ form, og det er ikke tilfeldig.

Tidligere jobbet jeg noen år som illustratør i et stort reklamebyrå. Her tegnet jeg kun digitalt med tegnebrett og Photoshop. I denne posisjonen er man et tannhjul i et større maskineri, og man blir nødt til å tegne mye en vanligvis ikke ville ha gjort. Tempoet var høyt og jeg lærte å opprettholde en heftig arbeidsdisiplin, før jeg til slutt ble utbrent. På mange måter er denne tilværelsen det stikk motsatte av en kunstutdanning.

Her utvikla jeg spesielt en kjærlighet for *skissen*. Etter flere år med å tegne konseptskisser, hvor arbeidsoppgavene innebærer å lage så kjappe og uttrykksfulle skisser som mulig, har dette preget forståelsen min på illustrasjon. Hvordan visualisere noe *enklest* mulig. Man kan nærmest lese tankeprosessen til skaperen gjennom en rask skisse. Og føle tegnerens personlighet og temperament som ligger skjult i streken.

Når man setter to bilder ved siden av hverandre, oppstår det også noe mellom disse. Narrativ i bilder, og fortellerkunst gir en mulighet til kontroll av tid og rom. Tegneseriekunst er en sjanger som ligger meg aller nærmest, hvor formatet kan være illustrasjon av egne verdener og idéer, et litterært verk og samtidig en kunstform. For illustrasjon dreier seg i stor grad om kommunikasjon, og når dette er sagt, er jeg en elendig illustratør. Derfor søkte jeg meg til kunsthøgskole, hvor jeg kunne utvikle egne prosjekter.

Fra et kunstnerisk ståsted kan illustrasjon handle om noe som er laget på bestilling, hvor hensikten er å selge et produkt. I mine øyne er illustrasjon noe mer enn bare en jobb. Men man må forstå emnet i betraktning av dets egne prinsipper, noe som avhenger av øyet som ser.

Her ønsker jeg å nevne tidligere studenter fra Kunsthøgskolen, Oda Iselin Sønderland og Thomas Falla Eriksen, som begge har studert grafisk design og illustrasjon, men som begge på hver sin måte arbeider på tvers av kunstfelt. På Høstutstillingen i 2018 stilte Falla Eriksen ut sider fra tegneserien «*Al Khemet*», noe jeg synes er veldig fascinerende. Det skjer noe spennende når sjangre møtes, kolliderer med hverandre og noe nytt kan oppstå.

Forskjellene mellom digitale arbeidsmetoder som reklametegner og analoge tilnærminger i studietiden har skapt et *skille* mellom to epoker. Kunne jeg befinne meg i gråsonen mellom illustrasjon og kunst? For å bygge et solid fundament som kunstner, har jeg måtte redegjøre hvor grensene går for meg selv. Når jeg skal gjøre tegning på oppdrag for andre kontra for min egen del, trengs det en profesjonalitet for å kunne identifisere sin egen stemme.

Avslutning

Tiden min på Kunsthøgskolen har blitt preget av isolasjon etterfulgt og forlenget av pandemi, og i skrivende stund også krig. Dette har tatt på og påvirket utviklingsprosessen min. Jeg skulle gjerne ha gjort mer. Samtidig er jeg fornøyd med retningen utviklingen min har tatt, og føler at jeg er kommet nærmere min egen stemme, stiluttrykk og det jeg undersøker. Jeg forsøker å se de gode og dårlige sidene ved alt; ved å prøve ting som ikke fungerer, kan jeg utelukke disse og kommer på denne måten nærmere andre alternativ.

Gjennom denne tiden har jeg funnet ut at å jobbe med mange prosjekter på én gang gir meg best arbeidsflyt, hvor ulike følelser, stemninger og stiler dirigeres i forskjellige retninger. Det har også vært interessant å observere hvordan elementer fra interessene mine kommer til syne gjennom pennen uten at jeg har vært klar over valgene jeg har tatt - som en kompleks konstellasjon av referanser. Underbevisst har jeg uttrykt mine egne følelser gjennom tegningen. Tegningene mine har en tendens til å bli dystre, og ettersom jeg er tilsynelatende harmonisk i person, tror jeg også dette er en metode å uttrykke noe jeg ikke kan uttrykke på en annen måte.

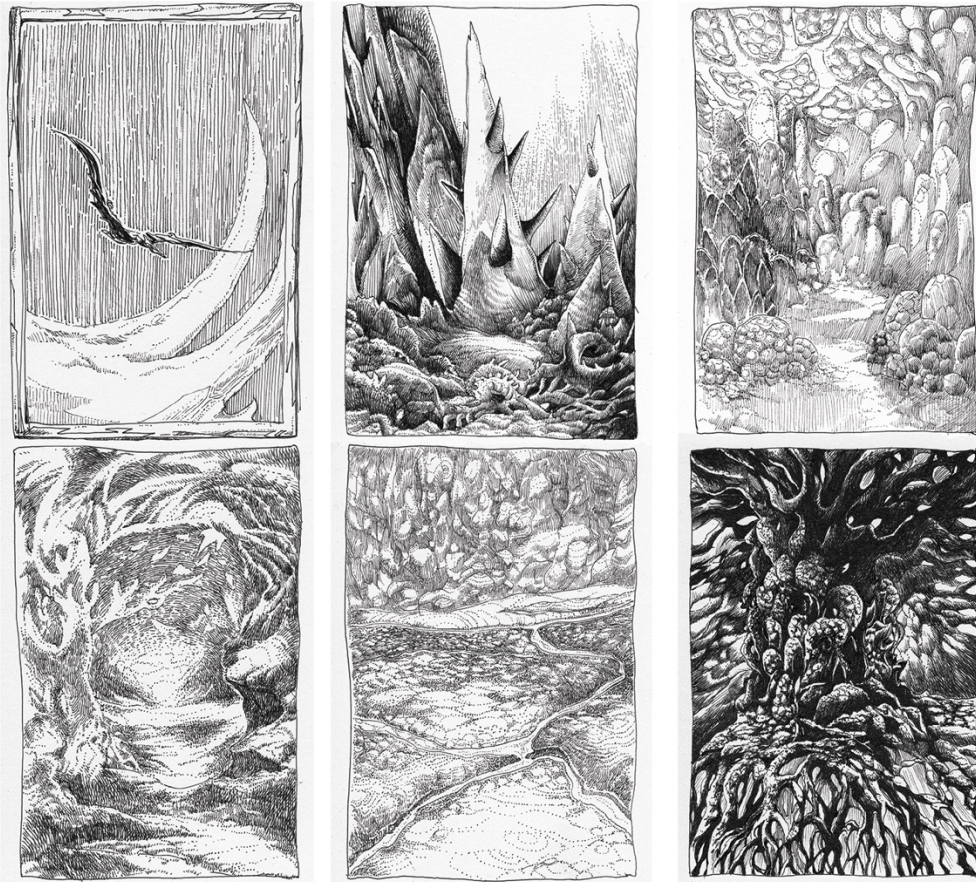
Kilder:

Hegardt, Bjørn (red.). Fukt magazine #19, *Storylines: The Art of Narration in Contemporary Drawing*. (s. 128-130)

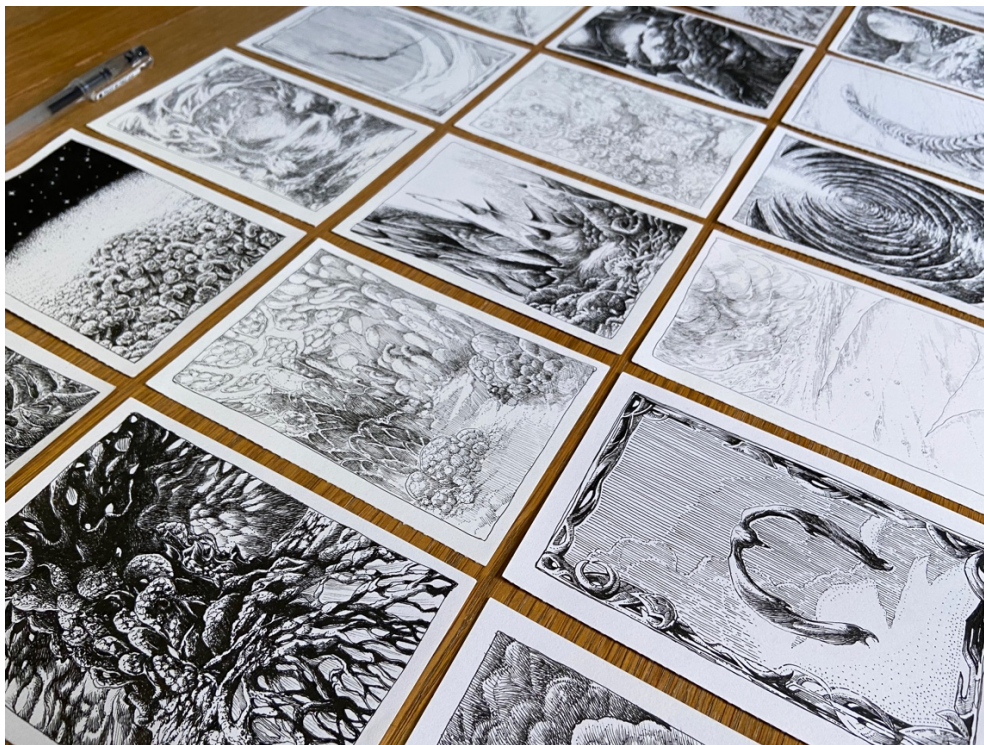
Høstutstillingen, ved Thomas Falla Eriksen:

<https://www.hostutstillingen.no/2018/thomas-falla-eriksen/> (besøkt 05.03.22)

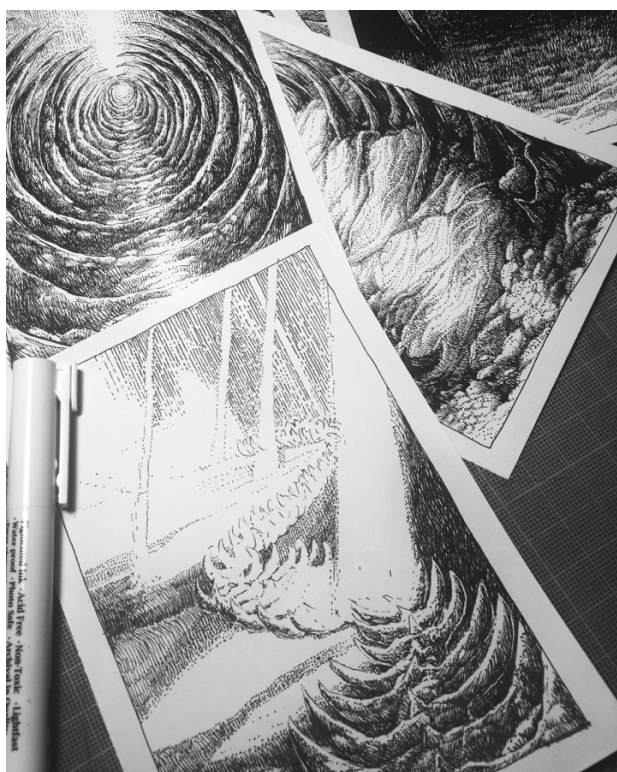
Bilder:

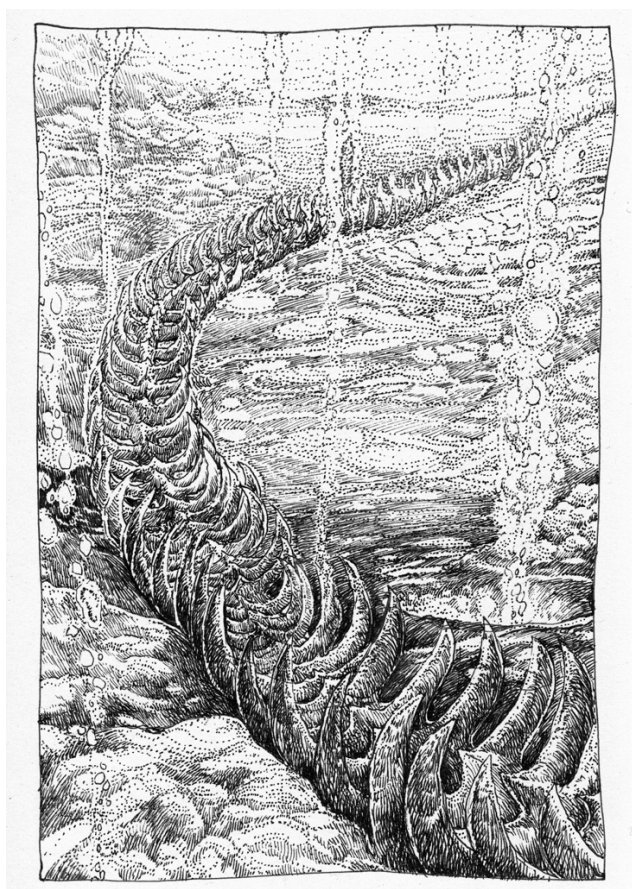
Utvalg fra serie med sider fra skissebok, 2019-2022. 10,4 x 6 cm x 6 stk, penn på papir.

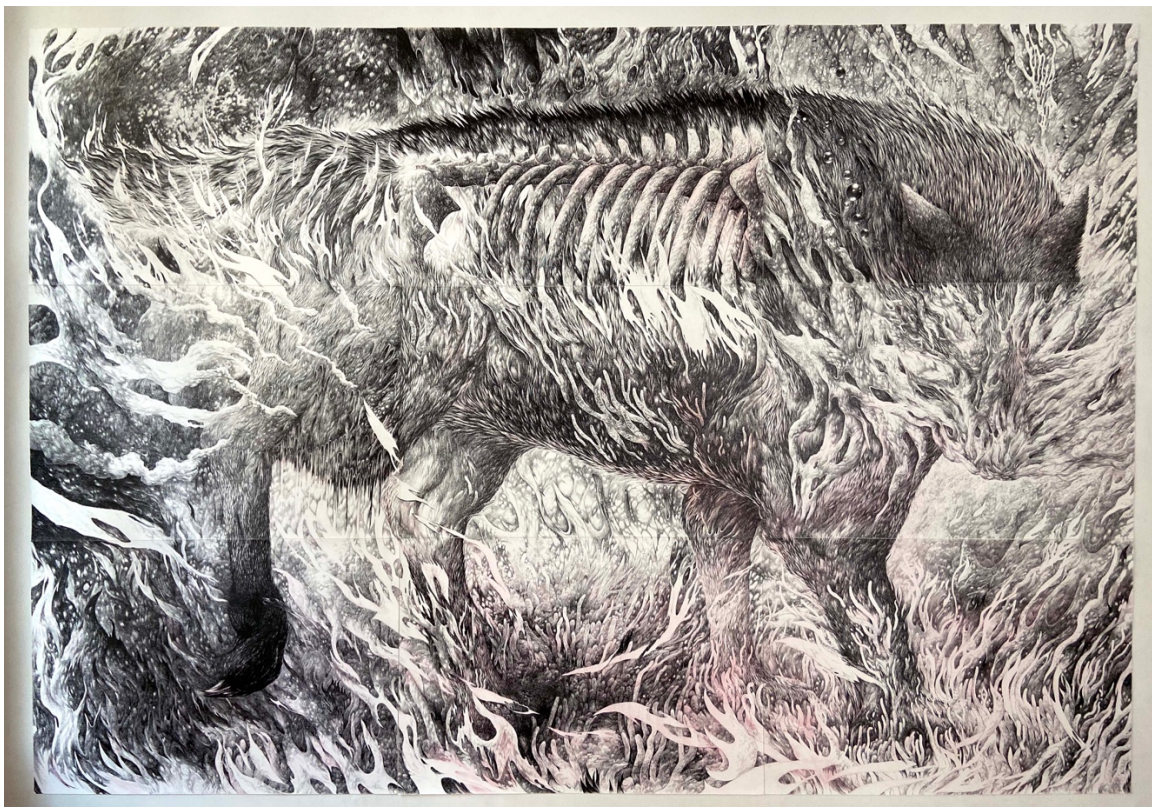
Utvalg fra serie med sider fra skissebok, 2019-2022. 10,4 x 6 cm x 60 stk, penn på papir.

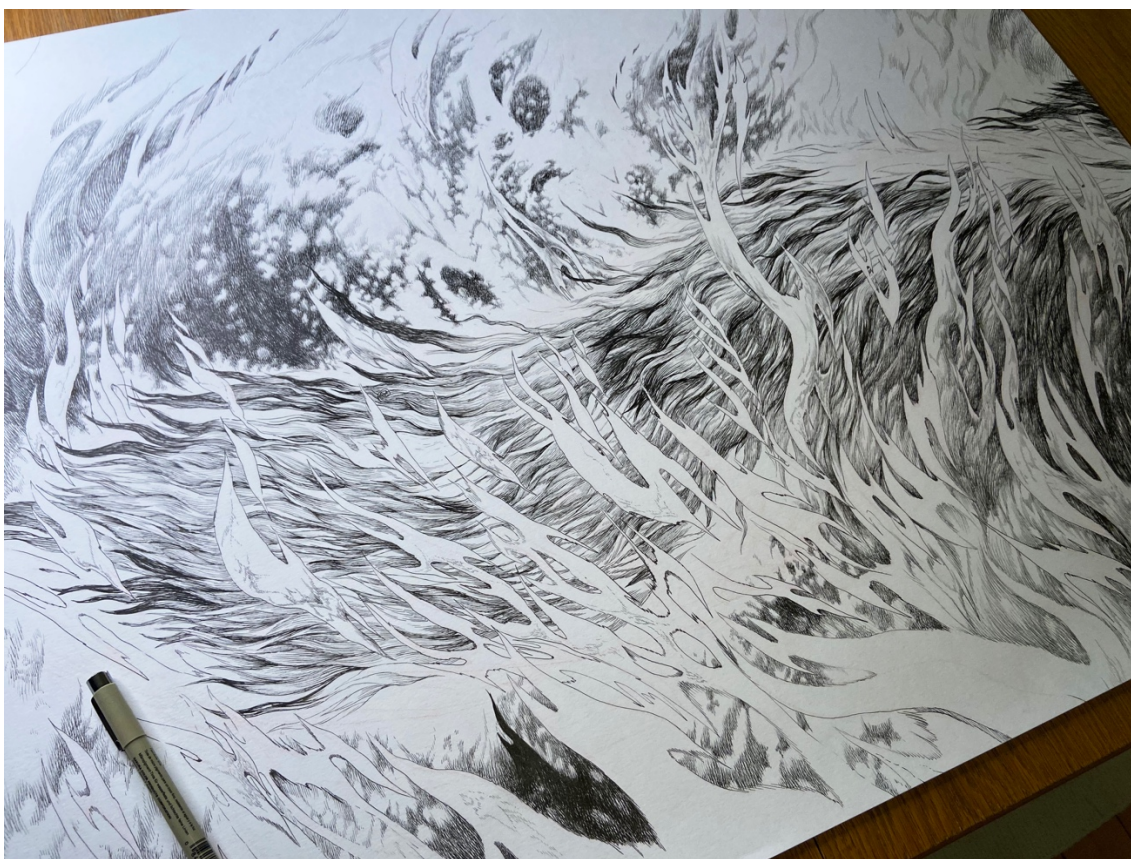
Prosessbilde, 2019. Penn på papir.

Side fra skissebok, 2019. 10,4 x 6 cm, penn på papir.

«Uten tittel», 2021. 178 x 252 cm, penn og rød blyant på papir.

Prosessbilde, «Uten tittel», 2021. Penn på papir.

Prosessbilde, «Uten tittel», 2020. Penn og rød blyant på papir.

Prosessbilde, «Uten tittel», 2021. 178 x 252 cm, penn og rød blyant på papir.

Detaljilde, «Uten tittel», 2021.

Detaljilde, «Uten tittel», 2021.